

Îmbătrânirea sănătoasă - Integrarea serviciilor în asistența medicală și socială

Rebeca Sabou
Manager proiect “Respect pentru bunici”

Cu toții îmbătrânim, în fiecare zi a vieții noastre, însă în timp ce drepturile noastre nu se schimbă pe măsură ce îmbătrânim, persoanele vârstnice se confruntă cu atitudini negative și discriminare pe criterii de vârstă, neavând o convenție internațională cuprinzătoare care să le adreseze drepturile (OHCHR, 2017).

În 2018, pentru prima dată în istorie, au existat, la nivel global, mai multe persoane cu vârsta de 65 de ani sau peste, decât copii sub 5 ani, iar această creștere se preconizează că se va dubla între 2020-2050 (ibid.).

În 2015, Organizația Mondială a Sănătății (WHO) a publicat primul raport mondial pe tema îmbătrânirii și a sănătății persoanelor vârstnice, reflectând asupra unui nou concept - îmbătrânirea sănătoasă. Acest concept nu este reprezentat de absența bolii, ci de capacitatea persoanelor vârstnice de a duce o viață activă, participativă și de a face lucrurile pe care le apreciază.

În aceeași perioadă de timp, prin intermediul Organizației Națiunilor Unite, statele membre au adoptat Agenda 2030 bazată pe dezvoltarea durabilă, angajându-se că nimeni nu va fi lăsat în urmă și că fiecare persoană va avea oportunitatea egală de a-și atinge potențialul cu demnitate (UNDP, 2015).

Aceste inițiative propun prioritizarea intervențiilor care optimizează capacitățile fizice și mintale ale persoanelor vârstnice pe tot parcursul vieții. Ele necesită însă o schimbare a modului de organizare a serviciilor, și anume o integrare a serviciilor în asistența medicală și socială (WHO, 2017).

Importanța integrării serviciilor în asistența medicală și socială

Persoanele în vârstă contribuie la societate în mai multe moduri - fie că este vorba de familia lor, de comunitatea locală sau de societate în general. Cu toate acestea, resursele umane și sociale, precum și oportunitățile disponibile pentru fiecare dintre noi odată cu înaintarea în vârstă, vor depinde în mare măsură de o caracteristică fundamentală - sănătatea noastră. Dacă oamenii se bucură de acești ani într-o stare de sănătate bună, capacitatea lor de a face lucrurile pe care le apreciază va avea puține limitări. Însă, dacă acești ani sunt dominați de scăderea capacității fizice și mintale, implicațiile pentru persoanele vârstnice și pentru societate pot fi mult mai nefavorabile (WHO 2015, p.3). Deoarece vârstnicii se confruntă uneori cu simptome care necesită tratamente constante - cum ar fi cele cauzate de bolile cronice - devine incomod pentru ei să acceseze instituțiile medicale, în special din cauza costurilor sau accesibilității serviciilor (ibid., p.91). Accesibilitatea devine și mai dificilă pentru vârstnicii care trăiesc în zonele rurale, deoarece serviciile sunt deseori concentrate în orașele mari. În consecință, sectorul transporturilor devine unul dintre domeniile prioritare pentru a fi implicate în acțiunea multisectorială de integrare a serviciilor de sănătate și sociale (ibid.). Organizația Mondială a Sănătății (WHO, 2017) propune concentrarea serviciilor în jurul nevoilor vârstnicilor, cu o focalizare individuală, dar într-un sistem de servicii și îngrijiri comunitare. De asemenea, asistența medicală primară, ca punct principal de intrare în sistemul de sănătate, necesită consolidare pentru a oferi o îngrijire accesibilă și sigură. Această consolidare trebuie să adreseze legislația în vigoare pe de o parte și sustenabilitatea financiară pe de altă parte (ibid.).

În concluzie, integrarea serviciilor de îngrijire medicală și socială a persoanelor vârstnice ar trebui să fie o prioritate. Cu toate acestea, acest lucru necesită eforturi comune în ceea ce privește reglementarea lor, dezvoltarea talentelor, sprijinirea finanțării și inovarea modelului de afaceri, pentru a căuta direcția cea mai potrivită (Deloitte, 2018; WHO, 2015).

Provocări în integrarea politicilor de sănătate

Cele mai importante bariere pentru dezvoltarea cu succes a politicilor de sănătate publică în ceea ce privește îmbătrânirea sunt concepțiile și atitudinile greșite cu privire la persoanele vârstnice (ibid., p.10). Deși există dovezi substanțiale conform cărora persoanele vârstnice contribuie în societate în multe feluri, nu doar financiar, ele sunt, în schimb, catalogate ca fiind fragile, deficitare, împovărate sau dependente (Dortmont et al., 2006; Healy, 2004). În consecință, aceste stereotipuri cresc gradul de izolare, dependența și abuzul asupra persoanelor vârstnice și limitează modul în care sunt conceptualizate provocările cu care se confruntă această categorie de vârstă. Prin urmare, este nevoie de educație pentru și despre persoanele vârstnice, cât și despre impactul îmbătrânirii populației (Thornton, 2002, p.311).

Discriminarea persoanelor vârstnice în sistemul de sănătate

După cum argumentează Desmette, Henry & Agrigoroaei (2019), din cauza nivelului ridicat de discriminare pe criterii de vârstă și asupra îmbătrânirii, consecințele se răsfrâng asupra vârstnicului și a calității tratamentului. În medie, pacienților mai în vârstă li se adresează mai puține întrebări deschise, medicii solicită mai puține detalii legate de starea lor de sănătate, iar calitatea tratamentului este mai scăzută decât cea adresată adulților mai tineri (Desmette et al., 2019, p.339). Mai mult decât atât, profesioniștii din domeniul sănătății tind nu doar să consolideze comportamentele dependente la adulții mai în vârstă, ci prezintă și comportamente paternaliste, nerăbdare, în timp ce vorbesc mai tare, mai lent, cu o pronunțare exagerată (NIA, 2016.). De aceea, este important ca specialiștii din domeniul sănătății să elimine barierele de comunicare și să se concentreze pe a înțelege pacienții vârstnici, axându-se pe întrebări legate nu doar de simptome, ci și de stilul de viață, mediul în care trăiesc, activitățile zilnice, medicamentația curentă, istoricul social, cât și nutriția, pentru a putea elabora intervenții adecvate și sustenabile (ibid.). În concluzie, o comunicare eficientă este benefică pentru procesul de vindecare,

pacienții devenind mult mai deschiși să adere la tratamentul propus de specialiști.

Tendențe în contextul îmbătrânirii sănătoase

După cum susțin diverse organizații și studii efectuate pe tema îmbătrânirii (Deloitte, 2019; Desmette et al., 2019; NIA, 2016O; WHO, 2015), este necesar să se asigure modalități și politici care să permită persoanelor vârstnice să fie în continuare membri activi în societate și care să evite inegalitățile care stau la baza sănătății precare. Luând în considerare progresul tehnologic, sistemul de sănătate va trebui să se adapteze și să includă soluții inteligente pentru a veni și în sprijinul persoanelor vârstnice. Soluțiile de acest tip se concentrează pe dispozitive inteligente, aplicate în interiorul locuinței, care să sprijine persoanele vârstnice în confortul propriei case. Mai mult, se prezice dezvoltarea intervențiilor și tratamentelor mult mai precise, mai puțin complexe sau invazive și mai ieftine (Deloitte, 2019). Îngrijirea sustenabilă oferită vârstnicilor ar putea fi activată de internetul lucrurilor (IoT) și inteligența artificială (AI) prin dispozitive inteligente personalizate care să permită intervenții în timp real și care să se focalizeze într-o mai mare măsură pe prevenție (ibid.).

Concluzii

Îmbătrânirea este inevitabilă, iar speranța de viață este în continuă creștere. Această tendință creează o provocare în ceea ce privește serviciile oferite vârstnicilor, cât și modalitatea de îmbătrânire. Agendele politice se concentrează tot mai activ spre modelul de îmbătrânire activă, care proiectează o societate în care persoanele vârstnice sunt încurajate să ducă o viață productivă, participativă, independentă și pe cât posibil sănătoasă. Pentru a implementa acest model este crucial ca serviciile oferite vârstnicilor să fie integrate într-un sistem multisectorial focalizat pe asistența medicală și socială, un sistem lipsit de prejudecăți și discriminări, pentru a putea oferi vârstnicilor soluții inteligente și personalizate nevoilor individuale, cât și pentru a reduce barierele de sănătate și infrastructură în accesarea serviciilor necesare. Promovarea îmbătrânirii sănătoase și dezvoltarea unui sistem care să vină în întâmpinarea nevoilor vârstnicilor sunt măsuri fundamentale în fiecare țară care își respectă și apreciază vârstnicii.

Bibliografie:

- Deloitte. (2018). Trends in integrated elderly care and medical services in China. Exploring “the last mile” on healthy aging. Disponibil la <https://www2.deloitte.com/cn/en/pages/life-sciences-and-healthcare/articles/the-last-mile-of-senior-care.html>
- Deloitte. (2019). The future of aging. What impact might the expansion of health span have on society? Disponibil la https://www2.deloitte.com/content/dam/insights/us/articles/5089_the-future-of-aging/DI_The-future-of-aging.pdf
- Desmette, D., Henry, H., Agrigoroaei, S. (2019). Ageing in Context: Ageism in Action. The SAGE Handbook of Applied Social Psychology.
- Dormont B, Grignon M, Huber H. (2006). Health expenditure growth: reassessing the threat of ageing. Health Econ. 2006 Sep;15(9):947-63. doi: <http://dx.doi.org/10.1002/hec.1165> PMID: 16958079
- Healy, J. (2004). The benefits of an ageing population. Discussion Paper Number 63. Australian National University. Disponibil la <http://library.bsl.org.au/jspui/bitstream/1/576/1/The%20benefits%20of%20an%20ageing%20population.%20Healy%20Judith.pdf>
- NIA. (2016). Talking with your older patient. A clinician's handbook. Disponibil la <http://www.gobhi.org/wp-content/uploads/2018/06/Talking-with-your-Older-Patient.pdf>
- OHCHR. (2017). Human rights of older persons & non-discrimination. International Conference in Santiago, Chile. Disponibil la <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/OlderPersons/ConferenceSantiagoReport.pdf>
- Thornton, E.J. (2002). Myths of aging or ageist stereotypes. Educational Gerontology. April 2002. Disponibil la https://www.researchgate.net/publication/233299231_Myths_of_aging_or_ageist_stereotypes
- UNDP. (2015). Sustainable Development Goals. Disponibil la <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>
- WHO. (2015). World Report on Ageing and health. Disponibil la <https://www.who.int/ageing/events/world-report-2015-launch/en/>
- WHO. (2017). Organizing integrated health-care services to meet older people's needs. Bulletin of the World Health Organization 2017. Disponibil la <https://www.who.int/bulletin/volumes/95/11/16-187617/en/.95:756-763>. doi:<http://dx.doi.org/10.2471/BLT.16.187617>